

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

Siunčiama el. paštu: info@am.lt

Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerios

Siunčiama el. paštu: vstt@vstt.lt

Aplinkos apsaugos agentūrai

Siunčiama el. paštu: aaa@gamta.lt

Kopija

Seimo Aplinkos apsaugos komitetui

Siunčiama el. paštu: aak@lrs.lt

aiste.gedviliene@lrs.lt

DĖL PAUKŠČIŲ IDENTIFIKAIMO ĮRANGOS (RADARŲ) NAUDOJIMO VĖJO JĖGAINIŲ PARKUOSE LIETUVOJE 2024 08 12

Visame pasaulyje energetikos sektorius siekia, kad kuo daugiau elektros energijos būtų pagaminta iš atsinaujinančių šaltinių. Suprasdami, kad vėjo jėgainės (toliau – ir VE) yra itin svarbus ir tvarus išteklius, norime atkreipti dėmesį į galimą VE žalingą poveikį aplinkai ir paukščiams, kadangi **paukščiai yra svarbi ekosistemos dalis**, todėl projektuojant VE parkus, ypatingai svarbus yra visų susijusių šalių bendradarbiavimas ir atsakingas institucijų požiūris, vertinant VE plėtotojų pateiktas PAV ataskaitas.

Mums kelia nerimą Lietuvoje stebima labai didelė ir agresyvi VE plėtra, kuri neretai vykdoma (arba yra norima ją vykdyti) jautrioje saugomų paukščių perėjimo teritorijoje. Žiniasklaidoje vis dažniau pasigirsta primygtini specialistų siūlymai vadovautis kitų Europos šalių pavyzdžiu ir vėjo elektrinėse įrengti autoregistratorius (toliau – ir Radarai), kurie stabdytų VE, užfiksavus artėjantį paukštį. Pvz., L. Raudonikis, Lietuvos ornitologų draugijos direktorius, teigia „*Dėja, Lietuvoje šiai dienai, nėra nei vienam parke, nei ant vienos jėgainės uždėti vadinami autoregistratoriai. Taip, kad yra sprendimų, bet, deja, aš nežinau, kodėl, jie iki šiol Lietuvoje nediejami*“. <https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/lietuvoje-planuojami-vejo-elektriniu-parkai-pavojus-nykstancioms-rusims-paaiskino-kas-vyksta-n1354587>

Straipnyje rašoma, kad „*Aplinkos ministerija teigia gavusi pasiūlymų iš atsinaujinančios energetikos vystytojų asociacijos, tačiau sprendimo priimti neskuba*“ <https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/lietuvoje-planuojami-vejo-elektriniu-parkai-pavojus-nykstancioms-rusims-paaiskino-kas-vyksta-n1354587> Aplinkos ministerijos atstovo Džiugo Anuškevičiaus teigimu „*Šis klausimas yra svarstomas, dar analizuojam duomenis, nes yra visokių teisinių niuansų*“.

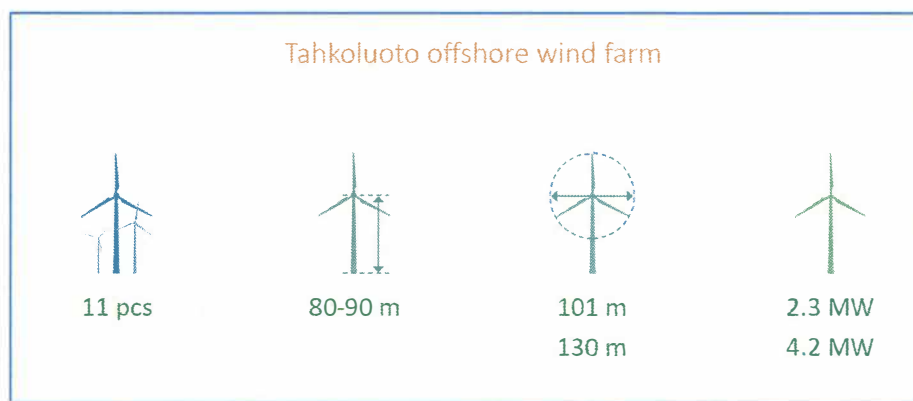
Prašome pateikti išsamią informaciją ar jūsų institucija yra gavusi pasiūlymų dėl paukščių identifikavimo radarų įdiegimo. Jeigu taip, kas yra juos pateikęs ir kokios yra šių įrenginių techninės specifikacijos?

Išanalizavę Europos šalių patirtį, kurią jos sukaupe ne vienerius metus testuodamos radarus, skirtus saugoti paukščius jūriniuose VE parkuose, remdamiesi radarų gamintojų ir tų

šalių mokslinių tyrimų informacija, galime daryti išvadą, kad **radarai neišsprendžia visų kylančių problemų ir ši technologija negali būti aklaik taikoma (kopijuojama) Lietuvai**. Tai nėra universalus „vaistas nuo visų ligų“, kuris eliminuos neigiamą VE poveikį paukščiams, ypač saugomoms paukščių rūšims. Žemiau pateikti tokio teiginio argumentai ir Radarų naudojimo pavyzdžiai Suomijoje ir Olandijoje.

Mūsų žinimos, toks paukščių aptikimo Radaras, siekiant sumažinti neigiamą VE parkų poveikį paukščių populiacijoms, naudojamas Suomijoje (Tahkoluoto, Pori), kurioje 2017 m. buvo pastatytas pirmasis 11 VE jūrinis parkas <https://hyotytuuli.fi/en/wind-farms/tahkoluoto-offshore-wind-farm/>.

Šis paukščių aptikimo radaras Tahkoluoto buvo įrengtas siekiant gauti jūrinio VE parko statybos licenciją, kadangi VE parko teritorijoje vyksta intensyvi jūrinių paukščių migracija ir 10 km spinduliu nuo VE parko peri 3 poros jūrinių erelių, o aplinkinėje teritorijoje peri 150 porų silkinų kirų (abi paukščių rūšys yra saugomos Suomijoje). Šiame leidime nustatyta, kad radaras turi būti testuojamas mažiausiai 5 metus nuo elektros gamybos pradžios.

Jau **7 metus veikiantis ir iki šiol testuojamas** Radaras užprogramuotas (sukalibruotas) taip, kad fiksuotų 2 saugomų paukščių rūšis. Identifikavus jūrinį erelį arba silkinį kirą (pagal paukščio dydį, skrydžio aukštį ir greitį), išsiunčiamas stop signalas tai jėgainei, prie kurios artėja paukštis. Per 10 sekundžių rotorius sustoja, o paukštis per tą laiką nuskrenda 100 m! Paukščiui nuskridus, po kelių minučių jėgaine vėl įsijungia. Per metus kiekviena iš turbinų taip buvo sustabdytos ~ 200 kartų.

Nors kalbama apie sėkmingą šio Radaro taikymą (pabrėžiame – toms 2 saugomoms rūšims), paukščių monitoringą vykdančias specialistas nepatiksina ar šis radaras turi teigiamą poveikį kitų rūšių paukščiams, kurių ten „*kasmet migruoja apie 300 000 paukščių*“. Pasak jo, „*naktį judančių paukščių skaičius yra daug didesnis*“ ir „*daug paukščių gali skraidyti ir tirštame rūke*“. Jis nurodo, kad VE parko teritoriją pavasarį kerta apie 20 000 paprastųjų gagų, 10 000 narų ir dešimtys tūkstančių juodųjų ančių ir nuodėgulių.

Straipsnyje **nėra jokios informacijos apie tai kaip Radarai apsaugo kitų rūšių paukščius**, kadangi Radaras stabdomas tik dėl jūrinio erelio ir silkinio kiro. Darytina prielaida, kad kitų rūšių paukščiai nėra apsaugoti, nes šio specialisto teigimu „*kitos paukščių rūšys turbinų nesustabdo*“.

Apie šį VE parką ir jame veikiančią Radarą pasakojama vaizdo įrašė <https://wspartners.bbc.com/episode/p0jgs299>. Šiuo metu Radaras testuojamas jau 7 metus, ir jei bus išduotas leidimas, parkas bus išplėstas, papildomai įrengiant jame 50 VE. Tam reikės dar vieno Radaro, kurio kaina apie 1 mln. Eur.

Olandijos 760 MW jūrinis vėjo jėgainių parkas Ecowende, statomas ties Rijswijk 53 km nuo kranto, pasak Ecowende, **bus ekologiškiausias vėjo parkas** <https://www.oceansciencetechnology.com/news/bird-bat-detection-radars-to-deploy-at-offshore-wind-farm/>. Jame yra testuojama nauja Robin Radar MAX® paukščių ir šikšnosparnių radarų sistema, įrengta ant plūduriuojančios platformos. Be šios platformos bus dar trys radarai, įrengti ant VE bokštų. Sistema pradės veikti jau 2024 pabaigoje, nors VE parką planuojama užbaigti ir paleisti tik 2026 m., t.y. **radarai testuojami keletą metų iki VE parko paleidimo**.

Patys radarų gamintojai savo svetainėje <https://www.robinradar.com/resources/5-technologies-for-reducing-bird-mortality-at-wind-farmsk>, pristatydami šiuolaikines technologijas, tokias kaip radarai, stebėjimo kameros ir kt., skirtas paukščių mirtingumui mažinti, pripažįsta, kad šalia teigiamų savybių jos turi ir trūkumų, kurie šiai dienai dar nėra visiškai išspręsti.

Pvz. paukščių rūšims aptikti gali būti naudojamos **kameros** su infraraudonųjų spindulių, terminio vaizdo ir kt. patobulinimais, tačiau jos **negali efektyviai veikti nepalankiomis oro sąlygomis**.

PROS	CONS
<ul style="list-style-type: none"> • Suitable for smaller wind farm sites • Turbine shutdown functionality • Cost-effective solution • Bird collision monitoring data • Easy to set up and manage	<ul style="list-style-type: none"> • Limited range, coverage is limited by distance • Not effective in poor weather conditions • Less understanding of bird behaviour

Radarų gamintojai pataria „*juos naudoti prieš statybą ir aikštelės eksploatavimo etapais planuojant, stebint riziką ir stebint paukščių elgseną laikui bėgant*“. T.y. **akcentuojamas poreikis kruopščiai tirti teritoriją iki VE parko statybų pradžios ir jos eigoje**, iki VE parko paleidimo, vėliau vykdant nuolatinį monitoringą.

Nors šie Radarai, kaip teigiama, gali aptikti ir registruoti šimtus paukščių vienu metu, įskaitant jų dydį, greitį, kryptį ir skrydžio trajektoriją, jie **negali nustatyti konkrečių rūšių, o tik dydį**. Be to, **neigiamą poveikį jiems turi stiprus lietus**. Tikėtina, kad Lietuvoje, kur dažnai sulaukiame liūčių, tokių Radarų efektyvumas mažėtų.

KRAŠTOVAIZDIS asociacija

PROS

- Superior range capabilities
- Suitable for large wind farm sites
- Turbine shutdown functionality
- Detailed, scientific data
- 24/7, 365 days a year use
- Capable of working in fog conditions

CONS

- Affected by heavy rain
- Line of sight limitations
- Can't identify specific species, only size

Radaro Max techninė specifikacija nurodo, kad radaro veikimo temperatūros režimas yra nuo -25°C .

https://www.robinradar.com/hubfs/New%20Website%202024/Resources/Datasheet/MAX%20Productsheet_050624.pdf

MAX SPECIFICATIONS

Technology ..... FMCW, Solid State
Frequency ..... X-Band, 8900 MHz (8800-9075)
..... 9250 MHz (9000-9275),
..... 9650 MHz (9525-9775)
Power (continuous) ..... 44 Watt
Instrumented Range ..... 15 km (9.3 mi.)
Beam Width ..... $1.8^{\circ} \times 60^{\circ}$
Azimuth Resolution ..... 1.8°
Range Resolution ..... 5.8 m (19 ft)
Elevation Coverage ..... 60°
Rotation / Scan Speed ..... 60rpm / 1s
Dimensions (WxDxH) ..... 1237 x 654 x 1660 mm
..... (48.7 x 25.7 x 65.35 inch)
Weight ..... 325 kg (715 lb)
Power ..... 207 - 253 VAC, 50 ... 60 Hz
Ingress Protection IPX6
Operational Temperature ..... -25°C to $+55^{\circ}\text{C}$ (-13°F - 131°F)

DETECTION & CLASSIFICATION RANGES

Size	Detection Range	Altitude
Large	10.0 km (6.2 mi.)	700 m (300 ft)
Medium	8.0 km (5 mi.)	600 m (1970 ft)
Small	4.0 km (2.5 mi.)	400 m (1300 ft)
Micro	3.3 km (2.1 mi.)	300 m (980 ft)

READY TO TAKE BIRD DETECTION TO THE MAX?

You'll be joining 75+ visionary global partners banging the drum for safety and ecology. MAX is deployed at airports, airfields, wind farms and construction sites worldwide.

BIRD VIEWER SOFTWARE

Suomijoje saugomo paukščio žūtį sąlygojo būtent dėl šalčių neveikiantis radaras. Tikėtina, kad Lietuvoje, kur temperatūra žiemą kartais nukrenta žemiau gamintojo specifikacijoje nurodytos reikšmės, Radaro efektyvumas mažėtų arba įrenginys nustotų veikti.

Įmonė Robin radar systems pabrėžia, kad „*idealiu atveju vėjo jėginių operatoriai neturėtų pasikliauti vien paukščių aptikimo ir stebėjimo sprendimais, kad sumažintų jų poveikį paukščiams. Paprasčiau tariant, pirmoje vietoje turėtų būti aplinkosaugos aspektai, o paskui technologija*“.

Asociacija "KRAŠTOVAIZDIS"
Vilkpėdės g. 22, LT-03151 Vilnius
Įmonės kodas 306311744

info@krastovaizdis.eu
Tel. +370 666 89913
FB: facebook.com/krastovaizdis.eu

www.krastovaizdis.eu
Sąskaita Swedbank:
LT41 7300 0101 7805 1742

Be to, jų teigimu, svarbu suprasti, kad „*kiekvienas vėjo jėginių parko projektas yra skirtingas*“. Atsižvelgiant į **VE parko vietą, kraštovaizdį ir infrastruktūrą**, keisis reikalavimai paukščių aptikimo sistemoms. „*Pavyzdžiui, jūroje ir sausumoje esančių vėjo jėginių parkų poreikiai labai skirsis, ir viskas, nuo oro sąlygų iki paukščių migracijos modelių, kels skirtingus iššūkius*“.

Aukščiau aprašyti užsienio šalyse testuojami radarai yra naudojami, testuojami **tik jūriniuose parkuose**. Todėl, jeigu Lietuvoje norima diegti radarų sistemas VE parkuose, ypač tuose, kurie planuojami statyti sausumoje, **yra labai svarbu įvertinti tokių parkų specifiką ir tinkamai neištestavus netaikyti technologijų, sukurtų ir testuotų tik jūroje, nes tai yra visai kitas kraštovaizdis, kitos paukščių rūšys ir t.t.** Mums nepavyko rasti informacijos apie radarų taikymą sausumos VE parke Europoje. Jeigu jūsų insitucija tokios informacijos turi, būtume dėkingi, jeigu ja pasidalintumėte.

Galima konstatuoti, kaip teigia tų šalių, kurios jau testuoja radarus, mokslininkai, kad **Radarai nėra tokie veiksmingi arba veiksmingi tik tam tikromis sąlygomis**. Tai nėra išsigelbėjimas, kol nėra išbandyti kiekviena rūšiai ir analogiškoje teritorijoje. Be to, Radarų paskirtis - tik sumažinti paukščių žūčių skaičių, nors gamintojai nepasako ar jų įrenginiai gali registruoti susidūrimus su mentėmis, bokštais. Nepateikta ir tokių susidūrimų (žūčių) statistika (jeigu tokia yra renkama).

Be susidūrimo su VE rizikos yra kita grėsmė paukščiams - **jų išstūmimas ir mitybinių/poilsio teritorijų** dėl VE veiklos statybų ir veiklos. Pvz. mokslininkai nustatė, kad vandens paukščiai, pvz, narai aplenkia VE 10 ar daugiau km spinduliu, įvairių rūšių jūrinės antys – 5-6 km. Prašome pateikti informaciją **ar institucijos Lietuvoje vertina VE poveikį paukščių (ypač saugomų rūšių) išstūmimą iš maitinimosi, veisimosi teritorijų?** Jeigu taip, kokia institucija tai atlieka ir kokios metodikos yra taikomos?

Net Radarų gamintojai skatina VE vystytojus pirmiausia imtis prevencinių aplinkosaugos veiksmų, ankstyvajame projekto planavimo etape atlikti VE parko vietos rizikos vertinimą, atsižvelgiant į teritorijos biologinę įvairovę, paukščių migracijos kelius, sezoninį veisimąsi, maitinimosi vietas, jautrias buveines. Tik taip bus sušvelnintas poveikis biologinei įvairovei. Atlikus išsamią analizę tuo metu, kai renkama vieta VE parkui, vystytojai išvengtų ar bent sumažintų galimas rizikas ateityje.

Pasaulyje yra žinomas ne vienas atvejis, kai VE parko vystytojas atsisako savo planų. Pvz. 2024 m. sausio 29 d. Europos energetika, daug metų plėtojusi VE parko projektą, nusprendė neįgyvendinti jūrinių vėjo jėginių parko Omø Syd Smålandsfarvandete <https://www.4coffshore.com/windfarms/denmark/om%C3%B8-syd-denmark-dk73.html>.

Europos energetika projektą plėtojo 10 metų, ir jau nuo 2020 m. turėjo patvirtintą PAV, tačiau 2021 metais šalia numatyto VE parko buvo įsteigta Natura 2000 teritorija vandens paukščiams. Vėlyvo rudens ir žiemos mėnesiais teritorijoje maitinasi ir ilsisi ~250 000 vandens paukščių, vasaros antroje pusėje - tai svarbi šėrimosi teritorija vandens paukščiams: paprastosioms gagoms, juodosioms antims ir nuodėgulėms <https://www.tv2east.dk/slagelse/dropper-stor-havvindmoellepark>. Projekto vystytojas nepasitelkė Radarų, kaip priešasties, leidžiančios statyti VE parką saugomoje teritorijoje.

Viena iš priežasčių kodėl VE parko vystytojas turėjo atsisakyti savo projekto ir patyrė nuostolių yra ta, kad PAV buvo atliktas **ignoruoiant tyrimų duomenis ir neigiamą poveikį**

paukščiams, nors duomenys Natura 2000 teritorijai steigti buvo žinomi jau 2016 m. Nepaisant to, toliau buvo vykdomi vėjo parko planavimo darbai.

Šis atvejis, kai Europos energetika, daug metų investavusi į savo projektą, pasirinko jo atsisakyti, o ne diegti Lietuvoje idealizuojamus Radarus, verčia susimąstyti ar Radarai yra tikrai efektyvi ir visiems VE projektams tinkama priemonė.

Mums kelia susirūpinimą, kad Radarai, kurie nebuvo tinkamai ištestuoti (arba visai netestuoti) mūsų šalyje, neapsaugotų (neidentifikuotų arba identifikuotų nepakankamą skaičių rūšių, nestabdytų VE) bus diegiami Lietuvoje, neatsižvelgus į konkrečios teritorijos kraštovaizdį, oro sąlygas, specifines paukščių rūšis, o institucijos toleruos tokias fiktyvias priemones.

Kaip rodo mūsų aprašyti pavyzdžiai, užsienyje tokių Radarų testavimui skyriamas ilgas laiko tarpas (kartais net iki VE parko paleidimo). Pvz. Olandijos VE parke, kurį planuojama pabaigti tik 2026 m., radaras testuojamas nuo 2022 m.

Nors Lietuvoje Radarus bandoma vaizduoti kaip unikalų sprendimą, mūsų nuomone, negalima remtis užsienio šalių pavyzdžiais, neatlikus jų ilgamečio testavimo planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje. To reikia tam, kad žinotume:

- ar užsienio šalių naudojami Radarai būtų efektyvūs sausumoje, kaip ir jūroje;
- ar yra techninės galimybės sukalibruoti Radarus didesniam rūšių skaičiui;
- ar Radarai fiksuoja susidūrimus su VE.

Prašome pateikti informaciją:

1. Kaip paukščių aptikimo sistema, jeigu ji yra diegiama ar planuojama tokią diegti Širvintų planuojamo VE parko teritorijoje, susidoros su tokiu informacijos srautu, kad galėtų tinkamai identifikuoti 10 ar daugiau saugomų paukščių rūšių ir efektyviai stabdyti VE menčių sukimąsi.
2. Ar jūriniuose parkuose testuojami, naudojami radarai gali saugiu atstumu užfiksuoti ir identifikuoti įvairius plėšriuosius paukščius, kai apžvalgos lauką sumažina miškeliai, pavieniai medžiai, jų grupės, krūmai, kalvos, daubos ir pan.?
3. Ar Lietuvoje yra naudojamų/planuojamų naudoti Radarų, kurių techninės galimybės leidžia sukalibruoti 10 ir daugiau paukščių rūšių, kad VE būtų efektyviai stabdomos?
4. Ar jūsų institucijai yra žinomos ES ar kitose pasaulio šalyse efektyviai veikiančios VE, kuriose įdiegti radarai sausumoje, ne jūroje ir ne pajūrio teritorijoje?
5. Ar Radarai fiksuoja paukščių susidūrią su VE mentėmis ar bokštu? Jeigu taip, kaip tas daroma? Prašome pateikti atliktų bandymų statistinius duomenis.
6. Ar jau yra Lietuvoje veikiančių VE, kuriose yra įdiegti radarai? Jeigu taip, prašome įvardinti kokiose VE tai padaryta. Kokios šių Radarų techninės charakteristikos?
7. Ar Lietuvoje buvo testuojami tokie Radarai? Jeigu taip, kokį laiko tarpą vyko testavimai? Kas atliko testavimus? Kokie šių testavimų rezultatai?
8. Jeigu PAV vertinimui teikiamose ataskaitose kaip sprendimas bus nurodytas Radaro įdiegimas, kuri institucija vertins tų radarų efektyvumą?
9. Ar PAV vertinimą atliekančiai institucijai ar Aplinkos ministerijai yra žinomi kokie nors Radarai, kurie būtų efektyvūs Lietuvoje ir ES Paukščių direktyvos saugomoms konkrečioms paukščių rūšims? Kokie tai Radarai? Kas yra šių Radarų gamintojai?

Prašome nurodyti šių Radarų technines charakteristikas (pateikti technines specifikacijas);

10. Jeigu yra/ bus įdiegti vienokie ar kitokie Radarai, kas tikrina /tikrins, kontroliuoja/kontroliuos šių Radarų veikimą, jeigu jie būtų išjungti tuo metu, kai turėtų veikti?
11. Jeigu yra/ bus įdiegti vienokie ar kitokie Radarai, kas tikrina /tikrins, kontroliuoja/kontroliuos šių Radarų efektyvumą?

Mums nėra žinoma atvejų ES šalyse, kad Radarų diegimas leistų VE parko vystytojui statyti VE arčiau nustatytų minimalių atstumų nuo lizdo.

Prašome pateikti informaciją:

- ar Lietuvos teisės aktai numato, kad diegiant Radarus VE parkuose galima nesilaikyti 2023 m. gruodžio 12 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-406 „Dėl detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (toliau – ir Įsakymas) patvirtintų svarbių atstumų nuo jautrių vėjo elektrinių poveikiui paukščių ir šikšnosparnių veisimosi, maitinimosi (įskaitant skraidymo tarp jų), migracijos, žiemojimo sankauptų vietų, saugomų ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų ribų, kai VE daro ar gali daryti reikšmingą neigiamą poveikį. Jeigu tokios išimtys yra numatytos, prašome nurodyti kokiais moksliniais tyrimais toks leidimas buvo paremtas;
- ar yra numatytos išimtys, leidžiančios įrengti VE prie registruotų SRIS lizdų arčiau, negu tą nustato Įsakymas?

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, primename straipsnyje <https://www.robinradar.com/blog/how-radar-protects-endangered-birds-at-finnish-offshore-wind-farm> suomių pateiktą Birdlife poziciją dėl VE, kur aiškiai apibrėžiama, kokiose vietovėse neturėtų būti statomi VE parkai:

- vandens ir pelkių paukščiams svarbiose vietose;
- teritorijose, skirtose aplinkos apsaugai;
- šalia nykstančių rūšių lizdų ir šių paukščių poilsio vietų;
- šalia stambiųjų plėšriųjų paukščių lizdų;
- įprastų stambiųjų paukščių skrydžių keliuose;
- jūros seklumose, kur nėra pakankamai žinių apie paukščius;
- natūralių pelkių, miškų vietovėse.

Suprantame, kad šiame rašte pateikti klausimai nepriklauso vienos institucijos kompetencijai, todėl prašome kiekvienos institucijos įvertinti klausimus ir atsakyti į juos savo kompetencijos ribose.

Elektroninio pašto adresas kontaktams: dokumentai@krastovaizdis.eu.

Pagarbiai, Asociacijos „Kraštovaizdis“ prezidentas

Teisutis Buda